

AK PARTİ
EKONOMİ İŞLERİ BAŞKANLIĞI

KÜRESEL REGÜLASYONLARIN KRİPTO PİYASASINI
DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİLERİ

Sayın Nihat ZEYBEKÇİ
Kasım 2025

KÜRESEL REGÜLASYONLARIN KRIPTO PİYASASINI DÖNÜŞTÜRÜCÜ ETKİLERİ

Yönetici Özeti

Küresel kripto regülasyonları (belirli bir piyasanın işleyişini kamu otoritelerinin hukuki, idari kurallar, standartlar ve denetim mekanizmalarıyla düzenlemesi ve gözetmesi), piyasayı giderek daha kurumsal, rekabetçi ve jeopolitik bir alan haline getirmektedir. Avrupa, MiCA düzenlemesiyle kripto için **dünyanın ilk birleşik ve bağlayıcı hukuki çerçevesini** oluşturmakta, lisans, müşteri varlık koruması ve stablecoin rezerv zorunluluğu getirmektedir. Bu düzenleyici netlik, kurumsal aktörleri bölgeye çekmekte; Almanya ve Fransa öncülük ederken, Estonya sıkı lisanslama ile hayalet şirketleri piyasadan temizlemektedir.

ABD kripto piyasası, SEC'in Coinbase ve Binance gibi büyük aktörlere açtığı davalar ve varlık sınıflandırma belirsizliği nedeniyle **hukuki çatışma alanına** dönüşmektedir. Düzenleyici netlik eksikliği, **2024'ün ilk yarısında 1,3 milyar doların** yurt dışına taşınmasına yol açmakta; buna karşın Wyoming ve Teksas gibi eyaletler kripto dostu mevzuat geliştirmektedir. Bu durum, regülasyonun ekonomik sonuçlarını somut biçimde ortaya koymaktadır.

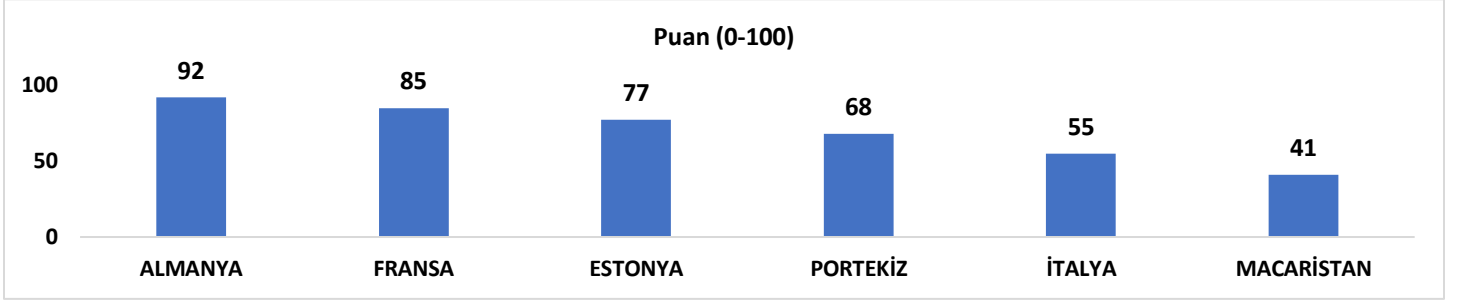
Asya, farklı stratejilerle küresel rekabette öne çıkmaktadır. **Singapur**, Payment Services Act kapsamında net lisanslama modeliyle Ripple ve Crypto.com gibi şirketleri çekmekte; **Hong Kong** ise 2023'ten itibaren perakende yatırımcılara açık lisans rejimiyle yeniden konumlanmaktadır. 2024'te **30'dan fazla tokenin yasal perakende işlem listesine eklenmesi**, birçok Batılı ülkeyi kapsam yönünden geride bırakmaktadır.

Körfez bölgesi, **Dubai'nin VARA sistemi ve 2026'ya kadar 1.000 blokzincir şirketi çekme hedefinin yarısına** şimdiden ulaşmasıyla, küresel Web3 merkezi olma yolunda ilerlemektedir. Latin Amerika'da ise Arjantin'deki **%200'ü aşan enflasyon**, kriptonun bir tasarruf aracı haline gelmesine neden olmakta; Brezilya, Drex CBDC pilotu ve yasallaşan regülasyonlarla bölgesel liderlik üstlenmektedir. Afrika'da ise **Nijerya'daki yasaklara rağmen P2P işlem hacimlerinin küresel olarak en yüksek seviyelerde seyretmesi**, talep ve regülasyon ayrışmasını göstermektedir.

Önümüzdeki dönemde temel soru, **uyum mu yoksa parçalanma mı** yaşanacağıdır. G20, IMF ve FATF koordinasyonu desteklese de ilerleme sınırlıdır; AB'nin MiCA modeli yaygınlaşabilecek en güçlü aday konumundadır. Öte yandan **CBDC'lerin yaygınlaşması** zaman zaman kriptonun merkeziyetsizlik ilkeleriyle çatışmaktadır. 2030'a kadar **70'ten fazla ülkenin CBDC pilotu başlatması**, ancak yalnızca az sayıda ülkede tam uyumlu kripto yasalarının oluşması beklenmektedir. Bu görünüm, küresel ölçekte **daha fazla fırsatın, rekabetin ve düzenleyici karmaşanın artacağına** işaret etmektedir.

1. Avrupa'nın Büyük Hamlesi: MiCA ve Düzenleyici Oyun Planı

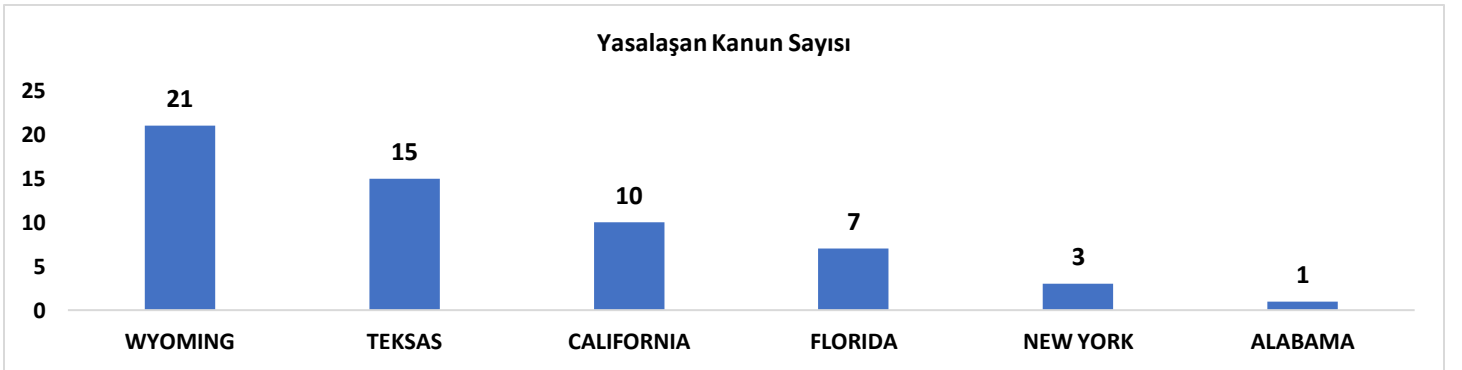
Avrupa, kuralların inovasyonu öldürmeyeceği, aksine güven inşa edeceği görüşüne dayanmaktadır. Piyasada Kripto Varlıklar Düzenlemesi (MiCA) yürürlüğe girmiş olup, AB'yi kripto için **birleşik ve bağlayıcı bir hukuki çerçeve oluşturan ilk bölge** konumuna taşımaktadır. MiCA kapsamında kripto şirketlerinin lisans alması, riskleri açıklaması ve müşteri varlıklarını koruması zorunlu kılınmakta, böylece **"geçici borsa"** dönemleri sona ermektedir. Bu hukuki netlik, büyük aktörleri bölgeye çekmektedir; örneğin **Binance**, faaliyetlerini Paris ve diğer kripto dostu AB merkezlerine yönlendirmektedir. **Almanya**, Deutsche Bank gibi kurumların kripto saklama hizmetleri başlatmasıyla öne çıkmaktadır. Buna karşılık **Estonya**, daha sıkı lisanslama ile hayalet şirketleri piyasadan temizlemektedir. Ayrıca MiCA, **stablecoinleri de kapsamakta** ve euro destekli stablecoinlerin **tam varlık rezerviyle desteklenmesini ve kullanımının sınırlandırılmasını** şart koşturmaktadır.

Şekil 1: Avrupa'da Kripto Varlık Düzenlemelerine Hazırlık Düzeyi Bazlı Skorlar, 2024

2. ABD İkilemi: Güç, Politika ve SEC'in Etki Alanı

ABD kripto ekosistemi adeta bir **hukuki savaş alanı** konumundadır; SEC'in (ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu) Coinbase ve Binance gibi büyük borsalara açtığı davalar ve Kongre'nin kriptonun **menkul kıymet mi, emtia mı yoksa bambaşka bir varlık sınıfı mı olduğuna** hala karar verememiş olması, inovasyon üzerinde soğutucu etki yaratmaktadır. Ancak tablo tamamen kaotik değildir; **Wyoming ve Teksas** gibi eyaletler kripto dostu düzenlemeler geliştirmekte, hatta Wyoming **DAO'ları** (Merkeziyetsiz Otonom Organizasyonlar) **resmi tüzel kişilik olarak tanımaktadır**. Bu belirsizlik nedeniyle Silikon Vadisi girişimleri **Dubai, Zug ve Singapur** gibi daha öngörülebilir düzenleyici ortamlara yönelmektedir. Nitekim **2024'ün ilk yarısında 1,3 milyar dolardan fazla ABD kripto girişim sermayesi yurtdışına kaymıştır**, bu da düzenleyici belirsizliğin ekonomik etkisini açıkça göstermektedir.

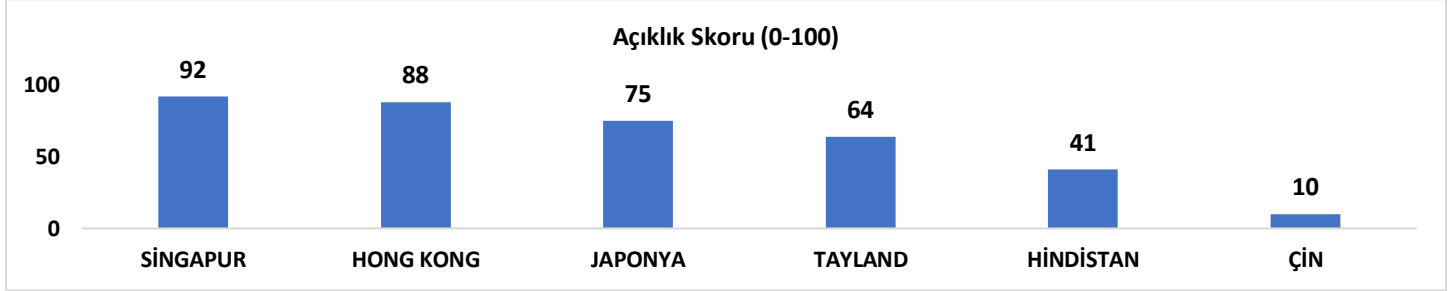

Şekil 2: ABD Eyaletlerinde Kripto Dostu Yasa Sayısı, 2023-2024

3. Singapur ve Hong Kong: Asya'nın Düzenleyici Denge Unsurları

Çin, kripto alım-satımı ve madencilikğine yönelik kesin yasağını sürdürmekteyken, bölgedeki diğer finans merkezleri zıt yönlü düzenleyici stratejiler benimsemektedir. **Singapur**, Payment Services Act (Singapur Ödeme Hizmetleri Yasası) kapsamında oluşturduğu net lisanslama ve denetim mekanizmalarıyla Asya'nın **en düzenli ve kurumsal kripto ekosistemi** olarak konumlanmakta; bu çerçeve **Ripple ve Crypto.com** gibi küresel aktörleri ülkeye çekmektedir. Buna karşılık **Hong Kong**, uzun

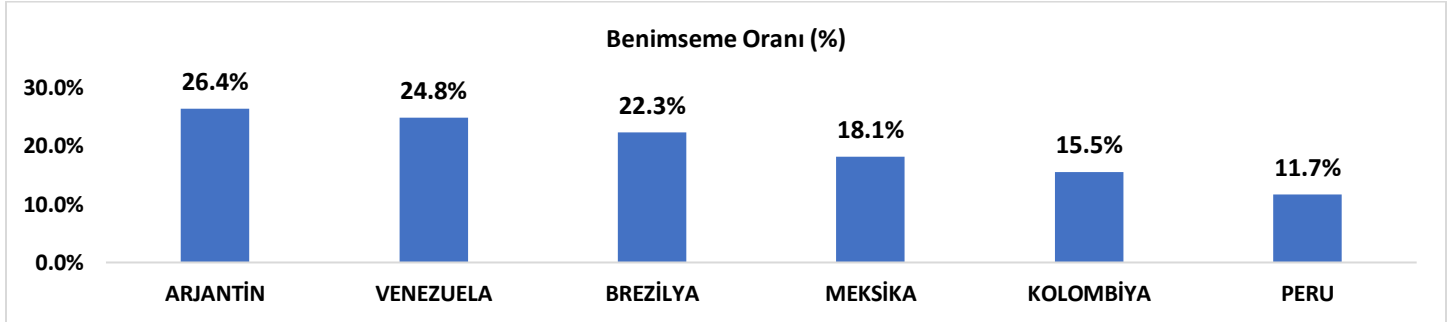
süre devam eden belirsizliğin ardından 2023'te **perakende yatırımcılara açık lisans rejimi** uygulamaya koyarak, uyumlu faaliyet gösteren kripto şirketlerine kapı aralamıştır. Dikkat çekici biçimde, **Hong Kong Menkul Kıymetler ve Vadeli İşlemler Komisyonu 2024'te yasal perakende işlem listesine 30'dan fazla token eklemiştir**; bu sayı birçok Batılı ülkedeki düzenleyici kapsamı aşmaktadır. Bu gelişmeler, Asya'da kripto varlık düzenlemelerinde giderek belirginleşen **stratejik farklılaşma ve rekabeti** ortaya koymaktadır.

Şekil 3: Asya'da Kripto Düzenlemelerinin Açıklığı ve Çerçeve Gücü Skoru, 2023-2024

4. Latin Amerika: Can Simidi ve Deney Alanı Olarak Kripto

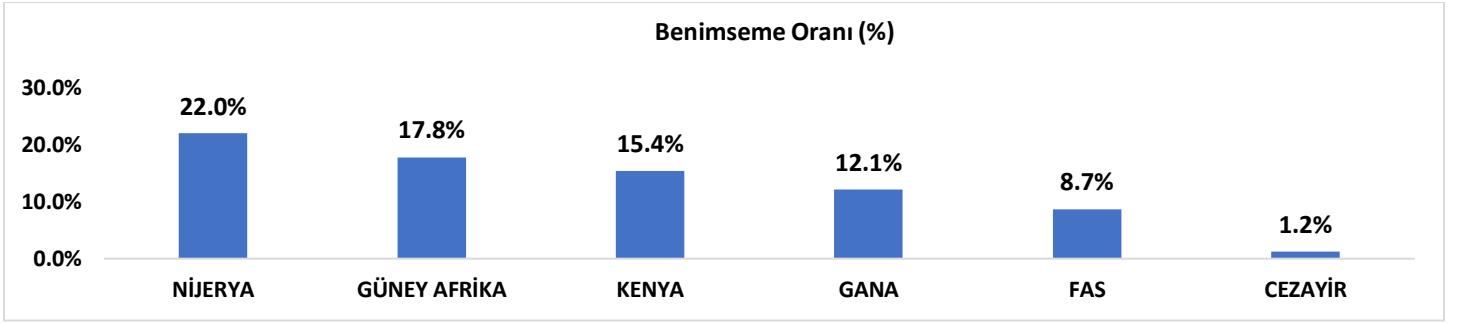
Latin Amerika'da kripto, özellikle yüksek enflasyon ve finansal istikrarsızlık nedeniyle **bir hayatta kalma mekanizması** haline gelmiştir. **Arjantin, %200'ü aşan enflasyonla** dünyanın en yüksek benimseme oranlarından birini sergilerken; **Brezilya, Drex CBDC** (Merkez Bankası Dijital Para Birimi) **pilotunu** başlatmış ve kripto düzenlemelerini yasalaştırmıştır. **Meksika**, kendi çerçevesini **2025'e kadar** tamamlamayı hedeflemektedir. **El Salvador** ise Bitcoin'i resmi para birimi yaparak tartışmalı bir öncülük üstlenmiştir. Buna karşın **Venezuela'da**, madencilğe yönelik baskılara rağmen **P2P işlem hacimleri küresel olarak en yüksek seviyelerde** seyretmektedir.

Şekil 4: Latin Amerika'da Kripto Kullanım Oranı, 2023-2024

5. Afrika'nın Farklı Güzergahları: Yasaklar ve Yenilikler

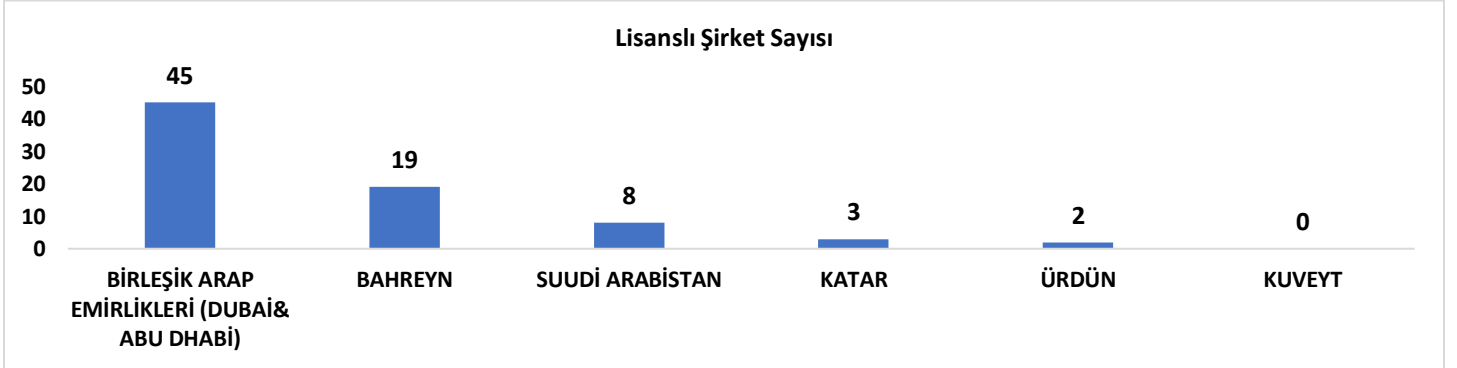
Afrika'nın kripto ekosistemi, **şüpheli hükümetler ile teknolojiye hakim kullanıcılar arasındaki belirgin ayrışma** ile şekillenmektedir. **Nijerya**, bankalar üzerinden kripto işlemlerini yasaklamış ve **eNaira** adlı CBDC'yi devreye almıştır; ancak halkın tercihi hala **P2P kripto ticareti** olup Paxful gibi platformlar hızla büyümektedir. **Güney Afrika**, 2023'te kriptoyu **resmi bir finansal ürün** olarak sınıflandırmış ve hizmet sağlayıcılar için lisans zorunluluğu getirmiştir. **Kenya** ise geniş mobil para altyapısına rağmen düzenlemeleri **kademeli ve temkinli** biçimde geliştirmektedir. Dikkat çekici biçimde, **küresel kripto kullanıcılarının %10'undan fazlası Afrika'da bulunmasına karşın**, kripto borsalarının **%1'inden azı** kıtada faaliyet göstermektedir; bu durum talep ile kurumsal varlık arasındaki yapısal uçurumu göstermektedir.

Şekil 5: Afrika'da Kripto Kullanım Oranı, 2023-2024

6. Orta Doğu Stratejisi: Regülasyonun İçine Gizlenen Yenilik

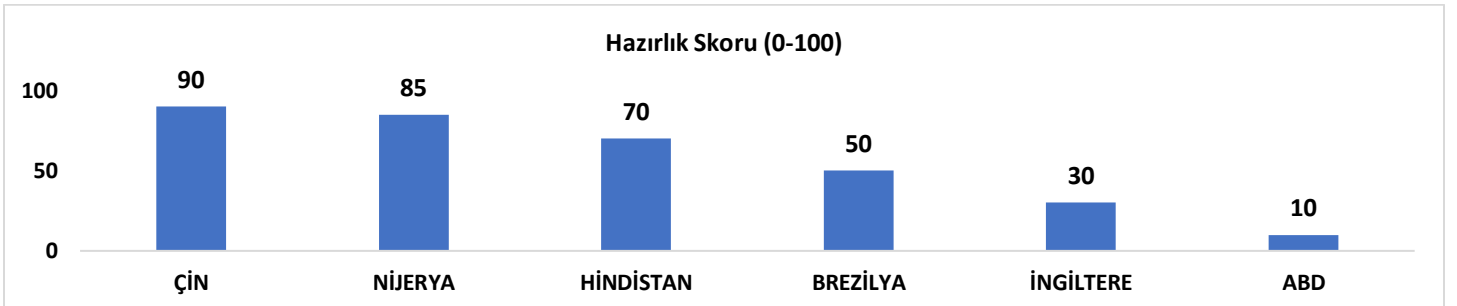
Körfez bölgesi, küresel Web3 merkezi olma hedefi doğrultusunda hızlanmakta; özellikle **Dubai**, güçlü bir kripto merkezine dönüşmektedir. **Sanal Varlıklar Düzenleme Kurumu (VARA)**, borsalardan saklama hizmetlerine kadar geniş yelpazede lisanslama yaparak bölgeye **benzersiz düzenleyici netlik** sağlamaktadır. **Abu Dabi** de benzer sistemler geliştirerek kurumsal sermaye ve nitelikli iş gücünü çekmektedir. Aynı zamanda **Suudi Arabistan**, özellikle enerji sektöründe **blokzincir tabanlı sınır ötesi ödemeler ve akıllı sözleşmelere** yatırım yapmaktadır. Önemli bir gösterge olarak, **Dubai'nin 2026'ya kadar 1.000'den fazla blokzincir şirketi çekme hedefinin yarısına şimdiden ulaşmıştır**, bu da bölgenin hızla yükselen stratejik konumunu ortaya koymaktadır.

Şekil 6: Orta Doğu'da Lisanslı Kripto Şirketleri, 2023-2024

7. Kripto Düzenlemesinin Geleceği: Uyum mu, Parçalanma mı?

Kripto düzenlemelerinin küresel ölçekte bütünleşmeyi mi, yoksa daha fazla parçalanmayı mı beraberinde getireceği belirsizliğini korumaktadır. G20, IMF ve FATF koordinasyonu desteklese de ilerleme sınırlıdır; AB'nin **MiCA** düzenlemesi olası model olarak öne çıkarken, **Hindistan yüksek vergiler ve geciken mevzuat** nedeniyle ayrışmaktadır. Bu süreçte **merkez bankası dijital paraları (CBDC'ler)** hızla yaygınlaşmakta ve zaman zaman kriptonun temel ilkeleriyle çatışmaktadır. Öngörüler, **2030'a kadar 70'ten fazla ülkenin CBDC pilotu başlatacağını**, ancak yalnızca az sayıda ülkenin **tam uyumlu kripto yasalarına** ulaşacağını göstermekte; bu da küresel ölçekte hem **fırsatların** hem de **karmaşanın** artacağına işaret etmektedir.

Şekil 7: Ülkelere Göre CBDC Küresel Hazırlık Skoru, 2023-2024